

Europaudvalget

FOLKETINGET



REFERAT

AF 10. EUROPAUDVALGSMØDE

Dato: Fredag den 20. november 2015
Tidspunkt: Kl. 11.00
Sted: Vær. 2-133

Til stede: Mette Gjerskov, formand, Kenneth Kristensen Berth (DF), næstformand, Pernille Bendixen (DF), Morten Løkkegaard (V), Christina Egelund (LA), Jens Joel (S), Thomas Jensen (S), Søren Søndergaard (EL), Rasmus Nordqvist (ALT) og Holger K. Nielsen (SF).

Desuden deltog: Udenrigsminister Kristian Jensen, minister for transport, telekommunikation og energi Lars Chr. Lilleholt, kulturminister Bertel Haarder, minister for børn, undervisning og ligestilling Ellen Trane Nørby og social- og indenrigsminister Karen Ellemann.

Formanden sagde, at hvis der blev kaldt til afstemning i Folketingssalen, ville mødet i udvalget blive afbrudt. Udvalget havde i øvrigt mødtes med repræsentanter for Stortingets Udenrigsudvalg dagen før. De ville gerne høre om, hvordan Europaudvalget arbejder, om Danmarks håndtering af flygtningesituationen og om afstemningen den 3. december.

Punkt 1. Rådsmøde nr. 3430 (udenrigsanliggender - handel) den 27. november 2015

Udenrigsministeren ville kun gennemgå de punkter på dagsordenen, der var af særlig interesse. De øvrige punkter kunne drøftes, hvis udvalget ønskede det. Sidst i sin forelæggelse ville ministeren omtale et forordningsforslag om konfliktminerale, som ikke var på rådsmødedagsordenen, men som Rådet snart ville give sin holdning til. Alle sager var til orientering.

1. WTO: Forberedelse af den 10. ministerkonference i Nairobi 2

– Politisk drøftelse

Rådsmøde 3430 - udenrigsanliggender (2015-16) – bilag 1 (samlenotat side 2)

EUU alm. del (2015-16) – bilag 103 (internt) (kommenteret dagsorden)

EUU alm. del (2014-152) – bilag 23 (udvalgsmødereferat side 867, senest behandlet i EUU 30/4-15)

EUU alm. del (2007-082) – bilag 321 (udvalgsmødereferat side 1096 FO, forhandlingsoplæg forelagt 13/6-08)

Udenrigsministeren: Første punkt på dagsordenen er WTO's 10. ministerkonference - MC10 - der afholdes i Nairobi den 15.-18. december i år, og som jeg selv rejser ned for at deltage i. På rådsmødet forventes en drøftelse af status over forhandlingerne i Doha-

udviklingsrunden og perspektiverne for WTO i tiden efter ministerkonferencen. Rådet vil også drøfte status over forhandlingerne om en plurilateral frihandelsaftale for grønne varer.

Doharunden blev indledt i 2001 og omfatter omkring 20 handelsrelaterede områder. Hovedsporene omfatter bl.a. liberalisering af handel med landbrugsprodukter, industrivarer og tjenesteydelser samt fastlæggelse af særlig gunstige vilkår for de mindst udviklede lande.

Ministerkonferencen i Nairobi var udset til at skulle levere en ambitiøs og omfattende aftale. Det står dog klart, at der desværre ikke kan indgås en samlet aftale, der kan afslutte Doharunden på MC10. I sidste måned strandede forhandlingerne, som det er sket før, på grund af fundamentale uenigheder på landbrugsområdet og om de store udviklingsøkonomiers bidrag til en aftale. Særlig USA, Kina og Indien har vidt forskellige tilgange til f.eks. reduktion af den interne landbrugsstøtte. På den baggrund forhandles der nu om en mindre delaftale. På nuværende tidspunkt ser det ud til, at en sådan delaftale måske kan komme til at omfatte tre elementer:

- for det første begrænsninger på eksportkonkurrenceinstrumenter på landbrugsområdet,
- for det andet en pakke for de mindst udviklede lande og
- for det tredje muligvis initiativer på transparens- og regelområdet.

Det er dog fortsat stor usikkerhed om det endelige resultat. Det samme gælder forhandlingerne om en eventuel erklæringstekst fra ministerkonferencen.

Særlig på udviklingsområdet er der dog enighed i WTO-kredsen om, at det vil være afgørende at levere resultater, der styrker de mindst udviklede landes integration i det globale handelssystem. Forhandlingerne drejer sig bl.a. om at tilgodese de mindst udviklede lande i forhold til toldfri og kvotefri markedsadgang, særlig gunstige oprindelsesregler og undtagelser fra WTO's generelle forpligtigelser på bl.a. tjenesteydelsesområdet. EU står generelt godt i forhandlingerne, idet man allerede yder toldfri og kvotefri markedsadgang til de mindst udviklede lande.

Hvad angår eksportkonkurrenceinstrumenter på landbrugsområdet, forhandles der om

- udfasning af eksportsubsidier,
- begrænsninger på eksportkreditordninger,
- begrænsning af markedsforvridende fødevarerhjælp i naturalier, der ikke er forbundet med katastrofebistand, og
- regulering af statsejede landbrugsvirksomheder.

På eksportkonkurrenceområdet står EU også på fast grund i forhandlingerne, da man med landbrugsreformerne i nulserne stort set udfasede eksportsubsidier og samtidig kun yder fødevarerhjælp, der ikke er forbundet med katastrofeindsatser, gennem finansiering

og ikke gennem naturalier.

Endelig er der håb om to væsentlige plurilaterale resultater i Nairobi. Det gælder den udvidede informationsteknologiaftale (ITA) og aftalen om liberalisering af handel med grønne varer (EGA). Liberalisering af handel med grønne varer er en del af det oprindelige Dohamandat. Formålet er at fjerne told og handelshindringer på grønne varer til gavn for klima, miljø, grøn vækst og beskæftigelse. Danmark har deltaget aktivt i aftalens tilblivelse, og vi har fra dansk side arbejdet målrettet for, at danske virksomheder og forbrugere vil kunne nyde godt af aftalen. Der forhandles bl.a. om produkter relateret til vedvarende energi, energieffektivisering, luft- og vandrensning, affaldshåndtering og kontrol af luftforurening. Forhandlingerne er hidtil forløbet positivt, og målet er fortsat at have en aftaleramme og produktliste klar til ministerkonferencen.

På trods af de svære vilkår for de samlede Dohaforhandlinger vil regeringen frem mod MC10 arbejde for, at EU fortsætter sit aktive og konstruktive engagement for at sikre det bedst mulige og mest substantielle resultat i Nairobi. Det gælder ikke mindst et meningsfuldt resultat for de mindst udviklede lande.

Der er dog ingen grund til at lægge skjul på, at WTO står over for store udfordringer. Kan de levere væsentlige forhandlingsresultater inden for Doharunden, som alle 161 medlemmer kan enes om? Jeg vil gerne understrege, at regeringen ser det som afgørende, at WTO fremadrettet kan levere global handelsliberalisering og være med til at integrere de fattigste lande i verdenshandelen og ikke mindst er i stand til at tilpasse og forny sig i lyset af den hastigt skiftende handelspolitiske virkelighed. Det nytter ikke, at WTO er fastlåst i en virkelighed, der er 15 år gammel og går tilbage til Doharundens start, mens verden passerer forbi. Det er nødvendigt, at WTO bliver ved med at forny sig for at kunne stå centralt i det globale handelssystem.

Diskussionen om WTO's fremtidige forhandlingstilgang vil fylde meget frem mod, under og formentlig også efter ministerkonferencen. Dermed kan Nairobi-konferencen blive ret afgørende for, hvordan WTO klarer sig og forbereder sig på fremtiden.

—

2. Frihandelsforhandlinger mellem EU og asiatiske lande (Japan, Vietnam og Filippinerne)

– Politisk drøftelse

KOM (2015) 0390

Rådsmøde 3430 – bilag 1 (sammenotat side 6)

EUU alm. del (142) – bilag 80 (fortrolig) (ambassadøranalyse nr. 3 af 12/8-15, ASEAN)

EUU alm. del (141) – bilag 393 (fortrolig) (ambassadøranalyse nr. 1 af 13/3-15 fra ambassaden i Tokyo)

Rådsmøde 3400 – bilag 4 (skriftlig forelæggelse af rådsmøde udenrigsanliggender 22/6-15, ASEAN)

EUU alm. del (15) – bilag 103 (internt) (kommenteret dagsorden)

EUU alm. del (141) – bilag 194 (udvalgsmødereferat side 198, senest behandlet i EUU 14/11-14)

EUU alm. del (12) – bilag 129 (udvalgsmødereferat side 359 FO, forhandlingsoplæg om Japan forelagt EUU 23/11-12)

Udenrigsministeren: Lad mig give en kort status over forhandlingerne med Japan, der er af særlig dansk interesse. Japan er Asiens næststørste økonomi og et vigtigt eksportmarked for Danmark. Vi gør det godt i vores eksport til Japan, men vi kunne gøre det meget, meget bedre, hvis vi kunne få bugt med nogle af de mange handelsbarrierer. Konsulentvirksomheden Copenhagen Economics har vurderet, at en frihandelsaftale med Japan kan øge dansk eksport mere end en frihandelsaftale med USA. Derfor er regeringen en aktiv fortaler for en ambitiøs EU-Japan-frihandelsaftale.

Forhåbentlig kan EU's forhandlinger med Japan snart komme op i et højere gear. Det håb er begrundet i den nyligt afsluttede Stillehavsfrihandelsaftale mellem USA, Japan og ti andre lande – den såkaldte TPP-aftale. Japan har været tilbageholdende med at prioritere forhandlingerne med EU, før TPP var afsluttet.

Rådsmødet vil være en god lejlighed til endnu en gang at slå et dansk slag for en ambitiøs frihandelsaftale med Japan.

Rasmus Nordqvist syntes, at den gamle version af Kommissionens investor-statvistbilæggelsesmekanisme (ISDS) fortsat skinnede igennem. Var det ikke en idé at få den nye og bedre version med i alle de nye frihandelsaftaler? Han ville gerne have uddybet, hvad den sociale og miljømæssigt bæredygtige udvikling i EU-Vietnam-aftalen gik ud på.

Thomas Jensen bakkede op om, at man skal arbejde på at åbne verdenshandelen, så man kan integrere nogle af de lande, der halter i deres udvikling.

Formanden spurgte, hvad ministeren mente med, at en asiatisk handelsaftale med især Japan kunne blive større end handelsaftalen med USA. Gjaldt det for EU eller for Danmark?

Udenrigsministeren svarede Rasmus Nordqvist, at Vietnam-EU-aftalen var bundet op på en partnerskabsaftale fra 2012, der bl.a. også indeholder en menneskerettighedsklausul. Derfor kan frihandelsaftalen i princippet suspenderes, hvis der sker alvorlige brud på menneskerettighederne. Aftalen er meget solid, fordi der er en kobling hele vejen rundt: menneskerettigheder, bæredygtighed, handel, arbejdstagerrettigheder etc.

Udenrigsministeren svarede formanden, at Copenhagen Economics vurdering tog udgangspunkt i danske interesser. Der er ingen tvivl om, at Danmark med sin store eksport til Japan har en særlig interesse i den asiatiske aftale, mens Europa som helhed har mest interesse i TTIP-aftalen med USA.

Rasmus Nordqvist vidste, at Japan f.eks. ikke har en ISDS-mekanisme med i deres frihandelsaftale med Australien. I stedet for at vente på, at amerikanerne siger god for den nye ISDS-aftale, ville det så ikke være en idé at sørge for, at forhandle den ind i de andre frihandelsaftaler, så den bliver toneangivende der? I frihandelsaftalen med Canada har man også stadig den gamle ISDS-mekanisme.

Udenrigsministeren sagde, at EU vil have ISDS-mekanismen, der i Kommissionens reviderede udgave nu hed ICS (Investment Court System), med i alle aftaler. Derfor sad man ikke og ventede på, at aftalen med USA blev endegyldig, for man ville også lægge ICS-modellen på bordet i forhandlingerne med Japan og andre. Aftalen med Canada var sådan set færdigforhandlet. Man var i gang med en juridisk gennemgang, og hvis canadierne godkendte den reviderede ISDS – altså den foretrukne ICS-model – og ikke berørte noget af det allerede færdigforhandlede, var det fint. Betød det derimod, at alt skulle gennemgås på ny, mente han, at det ville være svært for Europa at blive enige, for aftalen var forhandlet på plads undervejs.

Rasmus Nordqvist spurgte, om ministeren havde haft bilateral kontakt til Canada, og om han fornemmede, at de ville godkende den ICS-mekanisme, så man ikke får den gamle ISDS med i frihandelsaftalen.

Udenrigsministeren svarede, at han dagen efter ville få den canadiske ambassadør til frokost. Der ville han benytte lejligheden til at spørge ind til handelsaftalen.

3. Frihandelsforhandlinger mellem EU og Mercosur

– *Politisk drøftelse*

Rådsmøde 3430 – bilag 1 (samlenotat side 9)

EUU alm. del (15) – bilag 103 (internt) (kommenteret dagsorden)

Udenrigsministeren havde ingen bemærkninger til dette punkt.

4. Kommissionens handelsstrategi

– *Rådskonklusioner*

KOM (2015) 0497

Rådsmøde 3430 – bilag 1 (samlenotat side 11)

EUU alm. del (15) – bilag 103 (internt) (kommenteret dagsorden)

Udenrigsministeren: Kommissionens nye handelsstrategi er også på dagsordenen, og derskal vedtages rådskonklusioner. Regeringen er meget tilfreds med Kommissionens meddelelse, der lægger op til, at EU fortsat skal følge en åben og frihandelsorienteret linje.

I Danmark har vi som bekendt rigtig gode erfaringer med frihandel, og vi støtter derfor Kommissionens ønske om at føre en handelspolitik, der er effektiv, transparent og baseret på EU's værdier. Det er positivt, at Kommissionen fokuserer på, hvordan handelspolitikken kan komme alle til gode. Frihandel er ikke kun til gavn for virksomheder, men også for forbrugere og arbejdstagere. Det element drukner nogle gange i debatten, så vi støtter Kommissionens indsats for at få budskabet ud til en endnu bredere kreds.

Mere konkret vil Kommissionen arbejde videre med at fremme et stærkt multilateralt handelssystem. Det er ikke altid let, men vi er enige med Kommissionen i, at en række handelsmæssige udfordringer løses bedst multilateralt. Parallelt hermed støtter vi, at EU fortsat forfølger en ambitiøs bilateral dagsorden, herunder naturligvis de igangværende forhandlinger med USA og Japan, men også Kommissionens fokus på åbning af nye markeder i eksempelvis New Zealand og Australien.

5. Frihandelsforhandlinger med USA (TTIP)

– *Politisk drøftelse*

KOM (2013) 0136

Rådsmøde 3430 – bilag 1 (sammenotat side 14)

KOM (2013) 0136 – bilag 19 (kopi af ERU svar på spørgsmål 11 om ministerens kommentar til materiale fra foretrædet i ERU 17/9-15)

KOM (2013) 0136 – bilag 18 (orienterende notat vedrørende Kommissionens nye forslag til TTIP-investeringskapitel)

KOM (2013) 0136 – bilag 17 (materiale fra 92-gruppens/TTIPnetværks foretræde i ERU 17/9-15)

KOM (2013) 0136 – bilag 16 (notat om præsentation af Kommissionens konceptpapir om investor-stat tvistbilæggesystemet (ISDS) i TTIP)

KOM (2013) 0136 – bilag 13 (brev vedr. EU-USA-frihandelsaftale fra 14 handelsministre til EU's handelskommissær)

KOM (2013) 0136 – bilag 9 (orienterende notat vedr. beslutning om at offentliggøre Rådets forhandlingsdirektiver til Kommissionen for en EU-USA-frihandelsaftale)

KOM (2013) 0136 – bilag 4 (meddelelse om lancering af offentlig høring om EU-USA-frihandelsaftaleforhandlingerne)

KOM (2013) 0136 – bilag 3 (fortroligt) (forhandlingsdirektiver for en EU-USA-frihandelsaftale) (ligeledes omdelt på EUU alm. del (13) - bilag 35, dtfo.ft.dk)

KOM (2013) 0136 - svar på spm. 25 om ministeren vil redegøre for, hvilke typer af brancher og virksomheder der risikerer at være dårligere stillet som følge af en vidtgående handels- og investeringsaftale mellem EU og USA, fra udenrigsministeren

KOM (2013) 0136 - svar på spm. 24 om ministeren vil redegøre for, hvordan og i hvilket omfang danske virksomheder diskrimineres i USA samt redegøre for, hvorfor Danmark har en særlig interesse i en ISDS-voldgift i en handels- og investeringsaftale mellem EU og USA, fra udenrigsministeren

KOM (2013) 0136 - svar på spm. 23 om ministeren vil arbejde for, at et eventuelt nyt forslag fra EU-Kommissionen til investorbeskyttelse forelægges for offentligheden, inden dette diskuteres med USA og evt. kommer til afstemning i Europa-Parlamentet og de nationale parlamenter som en del af en samlet TTIP-aftale, fra udenrigsministeren

KOM (2013) 0136 svar på spm. 22 om ministeren kan garantere at Danmark og EU ikke bliver sagsøgt ved en international voldgift af amerikanske virksomheder, hvis vi vælger at inkludere en investor-stat-tvistbilæggesmekanisme (ISDS) i en handels- og investeringsaftale med USA, fra udenrigsministeren

KOM (2013) 0136 svar på spm. 21 om mere åbenhed i TTIP-forhandlingerne og adgang til forhandlingsdokumenter, fra udenrigsministeren

EUU KOM (2013) 0136 - svar på spm. 20, om hvilke argumenter og overvejelser ligger til grund for, at ministeren nu støtter adgangen til, at udenlandske virksomheder kan rejse sager med krav om erstatning mod stater, fra handels- og udviklingsministeren

EU-note (142) – E 8 (EU-note af 4-9-15 om status på forhandlingerne)

EU-note (141) – E 20 (EU-note af 15/4-15 om status på forhandlingerne om en transatlantisk aftale)

EU-note (13) – E 10 (EU-note af 14/2-14 om EU/USA frihandelsaftale)

EUU alm. del (15) – bilag 103 (internt) (kommenteret dagsorden)

EUU alm. del (141) – bilag 23 (udvalgsmødereferat side 863, senest behandlet i EUU 30/4-15)

EUU alm. del (12) – bilag 395 (udvalgsmødereferat side 1123, FO, forhandlingsoplæg forelagt 8/5-13)

Udenrigsministeren: På rådsmødet forventes der også en drøftelse af status over EU's frihandelsforhandlinger med USA – også kendt som TTIP. TTIP-forhandlingerne har nu været i gang i mere end 2 år, og den 11. forhandlingsrunde blev afsluttet den 23. oktober i Miami.

EU-Kommissionen har gjort en stor indsats for at få alle emner på forhandlingsbordet i 2015, og der blev under den 11. forhandlingsrunde bl.a. udvekslet nye toldtilbud, der indebærer, at 97 pct. af alle toldlinjerne skal være toldfri. Det er forhåbningen, at udvekslingen af toldtilbud kan give fremdrift til forhandlingerne om markedsadgang, som bl.a. vedrører tjenesteydelser og offentlige udbud.

Jeg vil også fremhæve, at EU under den 11. runde fremlagde forslag til et bæredygtighedskapitel i TTIP om samarbejde inden for miljø og arbejdstagerforhold. Regeringen er meget opmærksom på, at EU og USA leverer på løftet om, at bæredygtighedskapitlet i TTIP skal være det mest ambitiøse nogen sinde i en frihandelsaftale.

I det større forhandlingsbillede er det fortsat EU's ambition, at der skal indgås en politisk aftale med USA i 2016. Forhandlingerne er komplicerede, men der er interesse for at færdiggøre forhandlingerne, før man for alvor rammer ind i det amerikanske præsidentvalg. Det må dog ikke ske på bekostning af ambitionsniveauet i aftalen.

Regeringen bakker stærkt op om en ambitiøs frihandelsaftale med USA. TTIP er en god mulighed for at forbedre de økonomiske vilkår bredt i samfundet. En ambitiøs frihandelsaftale vil også styrke det vigtige transatlantiske bånd og være med til at fremtidssikre vores økonomiske og sociale samfundsmodel i en verden, der er under hastig forandring.

Rasmus Nordqvist spurgte, hvordan ministeren ville forholde sig, hvis USA ikke vil acceptere den nye ISDS-aftale. Og hvor stod de andre EU-lande i den sag? Ministeren havde kaldt kapitlet om bæredygtighed i TTIP-aftalen for ambitiøst. Var det også bindende?

Thomas Jensen sagde, at han havde været en del af Folketingets delegation til FN's generalforsamling i New York. Det var under forhandlingsrunden, så der havde været ret vandtætte skotter og dermed ikke megen information at hente. Han var glad for, at der var blevet lyttet til kritikken af ISDS-bestemmelserne – også i den offentlige debat – og det lod til, at Europa gik ind i forhandlingerne med nogle fornuftige krav. Det stod dog klart, at TTP-aftalen (Transpacific Partnership) havde fyldt mere i den amerikanske bevidsthed end aftalen med EU. Nu var TPP-aftalen i hus, så var der ikke mulighed for at lukke en aftale med amerikanerne i 2016, der inkluderer et vist beskyttelsesniveau og en ISDS-mekanisme med et europæisk præg?

Kenneth Kristensen Berth spurgte, hvorfor ministeren mente at der skulle træffes beslutning om TTIP'en i løbet af det første halvår af 2016. Protektionistiske fløje begyndte at vise sig i Det Demokratiske Parti, og selv om det stred imod republikanernes ånd, kunne man også se nogle protektionistiske tendenser i visse republikanske kredser. Frygtede man, at der kunne ske noget til skade for handelsaftalen i forbindelse med det amerikanske præsidentvalg? Hvis ja, undrede det ham, for erfaringen viser, at netop den protektionistiske retorik primært gør sig gældende lige før eller under valgkampe. Det kunne måske ligefrem være fornuftigt at afslutte forhandlingerne på et senere tidspunkt, hvis man skulle have noget ud af dem. Han mindede ministeren om, at han kunne vælge at lukke mødet, hvis der var behov for det.

Søren Søndergaard spurgte til tidsplanen og til Danmarks rolle. Havde Danmark f.eks. udtalt sig om den nye udgave af ISDS-mekanismen, og opfattede ministeren det som en kosmetisk eller en grundlæggende ændring?

Udenrigsministeren svarede Rasmus Nordqvist, at regeringen gerne ville have den nye ISDS-model ind i så mange aftaler som overhovedet muligt. Den er god, fordi den bl.a. præciserer, at landene har ret til at regulere, og at taberen af en retssag betaler, hvilket er helt naturligt efter dansk lov. Man vidste endnu ikke, om USA ville sige ja til den fremlagte model, men gjorde de det, forventede ministeren, at mekanismen ville blive standardsættende – ikke bare i EU's handelsaftaler, men for handelsaftaler generelt. Aftalen indeholdt et kapitel om bæredygtighed, der skal sikre høje standarder for miljø og arbejdstagerrettigheder. Man forsøgte at gøre alle dele af kapitlet bindende, og ministeren mente, at USA var med på den tankegang. Ministeren var enig i, at TTIP-aftalen ikke havde stået øverst på den amerikanske dagsorden. Amerikanerne havde haft langt større fokus på en asiatisk aftale, og det var desværre kendetegnende for den nye generation af amerikanere, der ikke har det historiske bånd til Europa: De fokuserer meget mere på Asien end på Europa. TTIP'en var en mulighed for at få genskabt opmærksomheden, og ministeren mente, at det ville være realistisk at få en aftale på plads i 2016.

Mødet blev afbrudt kl. 11.32 på grund af afstemninger i Folketingssalen. Mødet blev genoptaget kl. 11.50.

Udenrigsministeren fortsatte sit svar ved at sige, at man skal huske på, at Obama har fået et fast track af den nuværende kongres til at lave frihandelsaftalen. Derfor var der en interesse i at få den gjort endegyldigt færdig under ham, men hastighed måtte ikke prioriteres højere end indhold. Aftalen skal være ambitiøs og have det rigtige indhold, og lykkes det, er det en fordel, at den falder på plads i 2016.

Til Søren Søndergaard sagde ministeren, at Danmark forhandler ud fra det mandat, der blev givet af et enstemmigt Europaudvalg den 8. maj 2013. Da blev der fremlagt nogle kriterier, som EU's forhandlingsresultat skulle holde sig inden for. Ministeren var i dialog med kommissær Cecilia Malmström, havde bilateral kontakt med udenrigsministerkolleger og andre parter, og aftalen skulle diskuteres på rådsmødet. På Nordisk Råds ministerrådsmøde i Reykjavik var TTIP-aftalen også blevet drøftet. Måske endnu mere vigtigt var det, at Danmark deltog i de ugentlige handelskomitémøder, hvor Kommissionen konsulterer og får mandat fra landene. Derigennem havde Danmark haft indflydelse på den kommende aftale.

Rasmus Nordqvist var glad for, at ministeren mente, at ambitiøs også betyder bindende.

Søren Søndergaard sagde, at der var tale om en aftale, der skulle afgøres i løbet af foråret, og at det umiddelbart ville være logisk, at den som andre aftaler også skulle godkendes af Rådet og til afstemning i Europa-Parlamentet. Skulle forhandlingsresultatet også godkendes af de nationale parlamenter? Ministeren var velkommen til at svare skriftligt.

Udenrigsministeren bekræftede, at der ville være en form for juridisk proces, når forhandlingsresultatet forelå. Det afgørende var, hvilken ramme den amerikanske præsident og kongres havde. Han kunne uddybe proceduren i et skriftligt svar.

6. Kommissionens forslag til forordning om et EU-system for selvcertificering af rettidig omhu-praksis i forsyningskæden for ansvarlige importører af tin, tantal, wolframit og deres malme samt guld med oprindelse i konfliktramte områder og højrisikoområder

– *Sagen er ikke på dagsordenen for rådsmødet d. 27. november 2015, men forventes sat på dagsordenen for et snarligt rådsmøde med henblik på vedtagelse*

KOM (2014) 0111, JOIN (2014) 0008

Rådsmøde 3430 – bilag 1 (samlenotat side 17)

KOM (2014) 0111 – spørgsmål 1 (om hvor langt man er kommet i forhandlingerne)

EUU alm. del (15) – bilag 103 (internt) (kommenteret dagsorden)

Udenrigsministeren: Endelig vil jeg gerne benytte lejligheden til at orientere om en sag, der ikke er på dagsordenen for det kommende rådsmøde, men som ventes vedtaget snarligt i Rådet.

Det drejer sig om forslaget til en forordning om de såkaldte konfliktminerale, dvs. tin, tantal, wolframit og deres malme samt det guld, der stammer fra konfliktområder og højrisikoområder. Formålet med forslaget er at forhindre finansiering af væbnede grupper og sikkerhedsstyrker ved at fjerne deres indtægter fra mineraludvinding. Det skal sikres ved at få importen af mineralerne fra konfliktområder til EU til at ske via ansvarlige importører, der kan dokumentere mineralernes oprindelse.

Alt tyder på, at Rådet vil stå sammen om den linje, der fra starten har ligget i Kommissionens forslag, nemlig at få vedtaget en frivillig certificeringsordning for EU-importører af disse konfliktminerale i råvareform. Formålet er at etablere ansvarlig import som et markedsvilkår i branchen. Det støtter vi fra dansk side, og vi er tilfredse med, at formandskabets oplæg lægger vægt på, at ordningen skal være så nem at administrere som overhovedet muligt. Der er formentlig kun et mindre antal danske importører, der vil blive omfattet af ordningen, men EU's signal er vigtigt. Der er en international markedsudvikling i gang, hvor stadig flere smelterier og raffinaderier bliver certificeret for ansvarlig handel, og den udvikling skal EU støtte.

Der har været overvejelser fremme om at gøre ordningen obligatorisk i stedet for frivillig. Langt de fleste medlemslande ønsker en frivillig ordning, mens enkelte lande gerne ser en obligatorisk ordning. Det er vores og de fleste andre landes vurdering, at en frivillig ordning vil opfylde formålet og ramme en god balance. Forordningen vil bidrage til stabilisering og udvikling. Den frivillige ordning vil også give især små virksomheder tid til at tilpasse sig og udvikle deres systemer, så de kan udvise den fornødne omhu – dvs. finde ud af, hvor deres råvarer egentlig kommer fra. Endelig er frivillighed den tilgang, vi normalt bruger, når vi arbejder med CSR.

Udviklingen på markedet går relativt hurtigt frem mod en mere ansvarlig handel. Jeg er

ikke i tvivl om, at EU-importører er nødt til at følge med og blive certificeret, hvis de vil klare sig på længere sigt.

Rasmus Nordqvist takkede for det skriftlige svar, han havde fået om konfliktminerale. Han så gerne, at det var en obligatorisk ordning. Branchen havde ikke selv foretaget forbedringer, så man kunne tvivle på effekten af en frivillig ordning. Europa-Parlamentet og flere lande bakkede op om en obligatorisk ordning. Kunne Danmark slutte sig til den gruppe?

Formanden understregede, at mere end én borgerkrig var opstået på grund af konfliktminerale. Det var altså en rigtig vigtig sag, og det undrede hende, at ministeren ikke ville indhente mandat i sagen. Den havde ikke tidligere været forelagt, og det så ud til, at der snart skulle træffes beslutning.

Udenrigsministeren svarede, at kun få lande ønskede en obligatorisk ordning. Danmark var altså ikke i nærheden af at være af afgørende betydning. Han havde ikke søgt mandat, for der sker kun, hvis en sag er af større og væsentlig betydning. Han mente ikke, at en frivillig ordning, der ikke kræver lovgivningsmæssige initiativer, krævede et mandat. Hvis drøftelserne endte med en beslutning om at indføre en obligatorisk ordning, ville han vende tilbage til udvalget med et forhandlingsoplæg. På handelsområdet var der søgt mandat til at få en frihandelsaftale med USA, men f.eks. ikke til at starte forhandlingerne om en frihandelsaftale med Canada. Der var søgt mandat til at starte forhandlinger om en frihandelsaftale med Mercosur, der så sidenhen var strandet, men derimod ikke søgt mandat til en aftale med Ukraine. Man må vurdere, hvornår noget er af større rækkevidde, og her var der altså tale om en frivillig ordning.

Rasmus Nordqvist havde hørt, at Tyskland gerne ville have en obligatorisk ordning, og han forestillede sig, at en dansk-tysk alliance kunne være rigtig stærk. Havde man overvejet at gøre dele af forslaget obligatorisk? Man kunne f.eks. gøre den del, der handler om vejen fra minerne til smelterierne obligatorisk. Det var vigtigt at arbejde for et fremskridt, for situationen var alvorlig.

Udenrigsministeren mente ikke, at det var nødvendigt med en delvis obligatorisk ordning, når man tog handlingsmønstre og presset på markedet i betragtning. Hvis de europæiske importører ikke ville presses ud, var de nødt til at gennemføre en certificeret handel under den frivillige ordning for ikke at blive overhalet af markedsudviklingen. Der var et stort ønske om at komme fri af konfliktminerale og at kunne dokumentere en bæredygtig politik på området. Ministeren var ret sikker på, at EU-importørerne ville følge med og certificere sig for at klare sig på markedet.

Rasmus Nordqvist sagde, at det kunne have lange udsigter. For at få en markedsudvikling skal der være en efterspørgsel fra forbrugerne. Ham bekendt var der kun ganske få aktører, der tog nogle brugbare skridt – som f.eks. de få store franske virksomheder, der var nået meget langt. De arbejdede ud fra en 20-25-årsstrategi og ikke ud fra, at situatio-

nen ville forandre sig i løbet af nogle år. Han opfordrede ministeren til at genoverveje, om det var en idé at gøre dele af ordningen obligatorisk.

Formanden pointerede, at der var tale om guld og andre mineraler, der gav anledning til blodige konflikter. Det ville man gerne undgå ved at lave en ordning, som hun anså som meget vigtig. Ministeren sagde, at når der var lagt op til en frivillig ordning, behøvede han ikke at indhente mandat. Man regnede dog med, at virksomhederne i løbet af kort tid ville blive tvunget til at udvikle sig, så forslaget har altså en mere vidtrækkende effekt end som så. Hun syntes derfor, at det var værd at overveje at støtte initiativer fra andre lande om at gøre ordningen obligatorisk. Det kunne være interessant for Danmark at være med til at arbejde for en bedre situation i de lande, der producerer mineralerne.

Udenrigsministeren fornemmede, at alle var enige om målet: at sikre at konfliktmineraler ikke bruges til at finansiere blodige konflikter. Diamanter, guld og andre mineraler burde være en gave til et folk og et område, men havde givet anledning til de værste slagterier. De var så bare uenige om, hvordan man nemmest når dertil og laver noget, som man kan få en fælleseuropæisk opbakning til, og som er proportionalt i forhold til, hvor mange virksomheder, der vil blive berørt af det. Emnet var som sagt ikke på det kommende rådsmøde. Ministeren lovede, at hvis han fik nye ideer og tanker, før der skulle tilkendes en holdning på et rådsmødet, ville han selvfølgelig tage dem med i udvalget.

Formanden takkede for tilkendegivelsen og sagde, at udvalget altid var tilfreds med, at ministeren fik gode tanker og ideer - hvis de altså gik i den rigtige retning.

7. Eventuelt

Udenrigsministeren havde ingen bemærkninger til dette punkt.

8. Siden sidst

a) Opfølgning på FAC-forsvar den 17. november 2015 – terrorangrebet mod Frankrig

Udenrigsministeren: Under dette punkt vil jeg gerne orientere om den franske præsidents reaktion på terrorangrebet i Paris i fredags. I sin tale til Nationalforsamlingen i mandags påberåbte præsident Hollande sig artikel 42, stk. 7, i traktaten om Den Europæiske Union. Dette blev bekræftet tirsdag på EU's forsvarsministermøde. Efter denne bestemmelse skal EU's medlemsstater yde – og jeg citerer fra bestemmelsen – ”al den hjælp og bistand, der ligger inden for deres formåen” til den medlemsstat, der udsættes for væbnet angreb på sit område. Hjælpen skal ske i overensstemmelse med FN-pagten og NATO-forpligtelserne. Det er første gang i EU's historie, at et medlemsland påberåber sig denne bestemmelse.

Der er ikke tale om en anmodning, der kræver fælles EU-afgørelser eller -aktioner. Der er tale om, at Frankrig anmoder om bilaterale bidrag fra EU-landene til kampen mod IS.

Danmark har sagt til Frankrig, at de kan regne med fuld solidaritet og støtte til den fælles kamp mod terror og ekstremisme. Vi står side om side og arbejder allerede sammen flere steder i dag. Som bekendt leverer Danmark robuste militære og civile bidrag til bekæmpelsen af IS, og vi er klar til et langt og sejt træk for at løse problemet.

Thomas Jensen udtrykte sin fulde opbakning til præsident Hollandes påberåbelse af 42, stk. 7.

Punkt 2. Rådsmøde nr. 3429 (transport, telekommunikation og energi – energidelen) den 26. november 2015

Ministeren for energi, forsyning og klima sagde, at der var to sager til forelæggelse forud for det kommende energirådsmøde den 26. november. Begge sager var til orientering, og ministeren henviste til samlenotatet.

1. Forvaltningssystem for Energiunionen og statusrapport om Energiunionen

– *Rådskonklusioner - Information fra Kommissionen*

KOM (2015) 0080, KOM (2015) 0572

Rådsmøde 3429 – bilag 1 (samlenotat side 2)

EUU alm. del (15) – bilag 103 (internt) (kommenteret dagsorden)

Ministeren for transport, telekommunikation og energi: Der lægges på energirådsmødet op til, at der skal vedtages rådskonklusioner om et nyt forvaltningssystem for Energiunionen.

Ideen om et nyt forvaltningssystem blev første gang introduceret med Kommissionens 2030-pakke, og den overordnede ramme for systemet blev efterfølgende medtaget i Det Europæiske Råds aftale fra oktober 2014 om EU's 2030-ramme.

I modsætning til 2020-målene, der blev byrdefordelt mellem landene, blev der med 2030-rammen alene indført fælles EU-mål for vedvarende energi og energieffektivitet. Forvaltningssystemet blev derfor introduceret som et alternativ til byrdefordelingen med henblik på at sikre målopfyldelsen og dermed også stabile og forudsigelige rammer for investeringer.

Kommissionen har efterfølgende med opbakning fra Det Europæiske Råd udvidet forvaltningssystemet til også at omfatte hele Energiunionen med dens fem dimensioner.

Der er derfor lagt op til, at der med forvaltningssystemet indføres en ny EU-proces, hvor Kommissionen årligt gør status over medlemslandenes indsatser på klima- og energiområdet og for Energiunionens samlede fremdrift. Denne status omfatter også EU's mål for 2030.

Kommissionen skal spille en vigtig rolle i forvaltningssystemet. Kommissionen har netop fremlagt sin første State of the Energy Union-rapport. Der er tale om en rapport, der fremover vil være en årligt tilbagevendende begivenhed, hvori Kommissionen gør status på Energiunionen og situationen i de enkelte medlemslande.

I udkastet til rådskonklusioner vil Energirådet i lyset af de overordnede rammer, som det Europæiske Råd har fastsat, komme med dets anbefalinger til Kommissionen om, hvordan forvaltningssystemet bør udformes. Det gælder både i forhold til de kommende nationale klima- og energiplaner, planlægnings- og monitoreringsprocesserne samt de frem-

skrivninger af udviklingen, som kan danne grundlag for den fremtidige dialog med medlemsstaterne og Kommissionen.

Regeringen har til hensigt at støtte rådskonklusionerne, som flugter med de danske ønsker til et effektivt, troværdigt, transparent og ubureaukratisk forvaltningssystem.

Overordnet er det vigtigt for regeringen, at forvaltningssystemet understøtter indfrielsen af alle målene i Energiunionen, herunder energi- og klimamålene.

Regeringen er samtidig tilfreds med rådskonklusionernes stærke fokus på, at forvaltningssystemet skal fremme det indre marked for energi og være med til at tilskynde til øget regionalt samarbejde.

Forvaltningssystemet skal desuden på baggrund af data fra medlemslandene kunne belyse, hvor der kan være potentiale for forstærket bilateralt og regionalt samarbejde. Det vil yderligere være med til at fremme en mere omkostningseffektiv energiomstilling.

Endelig har det fra regeringens side været en vigtig prioritet, at forvaltningssystemet får den nødvendige forankring hos Kommissionen.

Formanden sagde, at udvalget i ugen forinden havde haft et godt møde med kommissæren på området, Maroš Šefčovič. Han var indstillet på en åben drøftelse om bl.a. elmarkedet og Energiunionen. Ministeren måtte gerne hilse og sige tak for, at han var mødt op i det danske Folketing.

Ministeren for energi, forsyning og klima takkede for meldingen om kommissæren, der også er viceformand for Kommissionen. Regeringen delte hans tanker om Energiunionen og elmarkedsdesign og om spørgsmålet om at sikre, at der er energi nok til rådighed. Energiunionen stod heldigvis højt på den europæiske og på den danske dagsorden: Den er hele forudsætningen for den danske energipolitik og implementeringen af mere og mere vedvarende energi.

Formanden tilføjede, at det gør livet nemmere på rådsmøderne, når Danmark er på linje med kommissæren på området.

2. Kommissionens meddelelser om fremtidigt elmarkedsdesign og detailmarked

– *Politisk drøftelse*

KOM (2015) 0339, KOM (2015) 0340

Rådsmøde 3429 – bilag 1 (samlenotat side 7)

KOM (2015) 0340 – bilag 2 (Danmarks hørings svar vedr. en ny udformning af energimarkedet)

EU-note (142) – E 10 (EU-note af 15/9-15 om en ny udformning af energimarkedet)

EUU alm. del (15) – bilag 103 (internt) (kommenteret dagsorden)

Ministeren for transport, telekommunikation og energi: Der vil være en politisk drøftelse af dette emne på rådsmødet.

Et velfungerende indre marked skal overordnet bidrage til tre ting: 1) øget europæisk forsynings sikkerhed, 2) omkostningseffektiv indpasning af vedvarende energi i markedet og 3) øget konkurrence på tværs af grænser til gavn for virksomheder og forbrugere.

Der er flere årsager til, at der nu er brug for et nyt europæisk elmarkedsdesign:

For det første er Danmark og mange europæiske lande i fuld gang med store energiomstillinger. Det indebærer bl.a. et skift fra fossile energiformer til en mere uforudsigelig produktion af vedvarende energi som sol og vind. Samtidig udfordrer de generelt lave energipriser driftsøkonomien på de termiske anlæg. Der forsvinder hermed en større mængde regulerbar termisk kapacitet fra markedet i Europa.

Det har den konsekvens, at den balancering af produktion og forbrug, som er påkrævet på elmarkedet, i højere grad skal sikres af en kombination af både VE-producenter og elforbrugere, men også gennem bedre muligheder for at importere el fra udlandet. Dette kræver imidlertid, at markederne gøres klar til, at disse aktører får en mere central rolle på elmarkedet, så de kan bidrage til at levere den nødvendige fleksibilitet.

For det andet er der i dag en massiv overproduktion af el i Europa. Der forventes også at være en overproduktion mange år frem i tiden. Det skyldes blandt andet, at de europæiske medlemsstater generelt ikke er gode nok til at udnytte hinandens ressourcer.

Det er klart, at hvis et land producerer mere strøm, end det kan bruge, mens et andet land mangler produktion og derfor investerer i dyre elreserver, bliver den europæiske elproduktion unødvendigt dyr. Vi skal derfor sikre os, at markedsregler og elinfrastruktur kan sikre, at strømmen flyder derhen, hvor der er mest brug for den. Det er vi allerede gode til i Norden, og de erfaringer kan med fordel bredes ud i resten af Europa.

For det tredje er der stadig væsentlige begrænsninger på transporten af strøm mellem europæiske lande og internt i flere lande. Det skal løses ved øget netudbygning og kobling af markeder.

Regeringen er tilfreds med, at Kommissionen sætter fokus på behovet for et ændret europæisk el-markedsdesign. Retningen i Kommissionens meddelelse svarer godt til de ændringer, som vi allerede er i gang med i Danmark, som beskrevet i den såkaldte markedsmodel 2.0-rapport.

Regeringen støtter et velfungerende liberaliseret indre marked for energi med det sigte at reducere energiomkostningerne for virksomhederne og forbrugerne samt at sikre en omkostningseffektiv integration af vedvarende energi og øget energiforsyningssikkerhed.

Regeringen lægger vægt på, at omstillingen i videst muligt omfang skal være markedsdrevet og støtter princippet om regionalt samarbejde og koordinering som forudsætning for et fuldt integreret indre marked.

Hvad angår detailmarkedet, anser regeringen et stærkt detailmarked som et centralt fokusområde for den fulde gennemførelse af det indre energimarked. Udviklingen af øget fleksibilitet på både udbuds- og efterspørgselssiden i navnlig elmarkedet er afgørende elementer i bestræbelserne på at absorbere betydelige mængder fluktuerende vedvarende energi på omkostningseffektiv vis.

3. Eventuelt

Ministeren havde ingen bemærkninger til dette punkt.

4. Siden sidst

Ministeren havde ingen bemærkninger til dette punkt.

Punkt 3. Rådsmøde nr. 3428 (uddannelse, ungdom, kultur og sport – kultur- og sportsdelen) den 23.-24. november 2015

Kulturministeren: Der er tre kulturpunkter og tre punkter om idræt. Et fjerde punkt om idræt – punkt 11 om matchfixing i samlenotatet – er udgået af dagsordenen, og formandskabet forventes i stedet at give en statusorientering om emnet på rådsmødet. Jeg vil derfor i dag ikke gå mere ind i sagen om EU's tiltrædelse af Europarådets matchfixingkonvention, men jeg kan oplyse, at forhandlingerne forløber positivt. Der er en dialog mellem Kommissionen og landene om det legale grundlag, og det skal de lige have afstemt.

Jeg kan starte med at orientere om, at formandskabet onsdag aften udsendte et udkast til en erklæring fra EU's kulturministre, kulturkommissæren og formanden for Europa-Parlamentets Kulturudvalg med baggrund i de tragiske hændelser i Paris for 1 uge siden. Udkastet til erklæring udtrykker naturligvis solidaritet med ofrene for terrorhandlingerne og deres pårørende og fordømmer de frygtelige handlinger. Udkastet peger også på, at et af Europas svar på disse handlinger kan ligge i den kultur, der afspejler vores værdier og måde at leve på.

Mine kolleger og jeg blev bedt om at sætte vores underskrifter på udkastet, så formandskabet kunne udsende erklæringen allerede i går aftes. Det er ikke blevet udsendt endnu, men jeg har som sagt skrevet under.

Alle dagsordenspunkter er til orientering.

8. Kultur i EU's eksterne forbindelser med særligt fokus på kultur i udviklingssamarbejdet

– Rådskonklusioner

Rådsmøde 3428 – bilag 1 (samlenotat side 3)

EUU alm. del (15) – bilag 103 (internt) (kommenteret dagsorden)

EUU alm. del (141) – bilag 258 (udvalgsmødereferat side 219, senest behandlet i EUU 21/11-14)

Kulturministeren: Punktet handler om at skabe sammenhæng i internationale spørgsmål. Udkastet lægger op til at tænke EU's kultursamarbejde og kulturudveksling med tredjelande sammen med andre initiativer, der skal fremme EU's forbindelser udadtil. Der er særlig fokus på kulturens muligheder og bidrag til EU's udviklingssamarbejde. Også institutioner i Danmark såsom C:ntact, Kvinfor og Det Jyske Musikkonservatorium arbejder aktivt inden for det felt.

Afsættet er, at kulturudvekslingsprojekter ikke bare kan være med til at formidle vores grundlæggende værdier om mangfoldighed, demokrati og menneskerettigheder, men også kan bidrage til udvikling af de kulturelle og kreative sektorer i udviklingslande. Samarbejdsprojekter på kulturområdet kan gennemføres nedefra og tage udgangspunkt i kunstnere, kulturaktører, lokalsamfund og andre repræsentanter for civilsamfundet. Regeringen kan støtte, at der tænkes på tværs af de forskellige politikområder med det formål at styrke EU's samarbejde med andre lande.

Formanden var glad for ministerens positive tilgang til, at medlemsstaterne i rådskonklusionerne blev opfordret til at støtte den langsigtede udvikling og også tage kultur med ind i udviklingsbistanden, fordi det er med til at sætte gang i lokal vækst og udvikling. Det hang dog ikke sammen med, at regeringen samtidig trak stikket på Center for Kultur og Udvikling, der netop havde arbejdet med området i mange år.

Kulturministeren sagde, at man på et samråd, hvor også udenrigsministeren var til stede, havde drøftet CKU. I sidste ende var det op til udenrigsministerens prioritering, og som kulturminister var hans håb, at de erfaringer, der var gjort med CKU, kunne inspirere, så danske kulturinstitutioner og foreninger kan samarbejde med parter i udlandet uden CKU som fødselshjælper. Det mente han, at f.eks. Kvinfor kunne være interesseret i. Også C:ntact på Betty Nansen Teatret havde været rigtig god til integrationsprojekter, og der havde været meget succesrige fodboldprojekter uden om CKU, så ministeren håbede, at den danske model kunne føre til, at danske aktører også kan arbejde i udviklingslande uden CKU.

9. Ændring af Rådets arbejdsplan om kultur for 2015-2018 for så vidt angår det prioriterede emne om interkulturel dialog

– *Konklusioner fra Rådet og regeringsrepræsentanter forsamlet i Rådet*

Rådsmøde 3428 – bilag 1 (samlenotat side 5)

EUU alm. del (15) – bilag 103 (internt) (kommenteret dagsorden)

EUU alm. del (141) – bilag 258 (udvalgsmødereferat side 219, senest behandlet i EUU 21/11-14)

Kulturministeren: Justeringen af kulturarbejdsplan fra 2014 skal ses i lyset af EU's tværgående fokus på den aktuelle flygtninge- og migrationskrise. Det kan være relevant at udveksle viden og erfaringer om, hvordan man gennem konkrete kunst- og kulturprojekter kan fremme integrationen og inddragelsen af udlændinge i de europæiske samfund, herunder også civilsamfundene.

10. Fælles indsats mod ødelæggelse af kulturarven og handel med illegale kulturgenstande i konfliktområder

– Orienterende debat

Rådsmøde 3428 – bilag 1 (samlenotat side 8)

EUU alm. del (15) – bilag 103 (internt) (kommenteret dagsorden)

Kulturministeren: Formandskabet har lagt op til en bred orienterende debat om, hvordan man kan bekæmpe ødelæggelse af kulturarv og illegal handel med kulturgenstande. Det sker bl.a. på baggrund af den frygtelige problemstilling, især Palmyra i Syrien, men vi ser det også i Irak. Der er behov for at forene kræfterne og for at få en sammenhængende indsats, både for at forhindre det, men også for at få samlet stumperne sammen, når ulykken er sket.

Danmark har gode erfaringer med at samarbejde på tværs af ministerier om at forhindre illegal handel med kulturgenstande fra bl.a. Syrien og Irak. Håndhævelsen sker først og fremmest i forbindelse med toldkontrollen, og derfor er der et løbende samarbejde mellem SKAT og Kulturværdiudvalget, hvor kulturarvsinstitutionerne sidder. Samarbejdet består bl.a. i at bidrage med faglig ekspertise om toldbehandling.

Hvis der dukker mistænkelige genstande op – og det er der eksempler på – formidler Slots- og Kulturstyrelsen og Kulturværdiudvalget kontakt til den relevante faglige ekspertise, f.eks. på universiteterne, som kan vurdere genstandene nærmere.

Interpol overvåger den illegale handel med kulturværdier og udsender advarsler, når der er særlige risici. Modtager Danmark en sådan advarsel, er det det nationale efterforskningscenter i Rigspolitiet, der er kontaktinstans. Der er altså behov for at tale sammen på tværs af relevante myndigheder (Politiet, SKAT, eksperter på universiteterne, Kulturarvsudvalget etc.) og for at inddrage den fornødne ekspertise fra andre instanser. Det er også vigtigt at have en debat om, hvorvidt der på europæisk plan er behov for at tale yderligere sammen som et supplement til den indsats til fordel for kulturarven, der sker i UNESCO-regi. Det er et af UNESCO's kerneområder, men når det handler om det med at gøre noget ved tingene, er EU mere potent end UNESCO, og derfor er det vigtigt, at vi taler om det i EU-sammenhæng.

Derudover kan jeg fortælle, at der i december i år skal afholdes en nordisk konference i Oslo om ulovlig handel med kulturgenstande. På dagsordenen vil der bl.a. være drøftelser af, hvad de nordiske lande kan gøre og samarbejde om.

Kenneth Kristensen Berth sagde, at rigtig mange var forfærdede over, at historie- og kulturløse barbarer i Syrien og i Irak hærgede kulturarven. Han anerkendte, at der blev gjort noget for at forhindre, at forskellige kulturgenstande ramte det sorte marked i Europa, men hvilke overvejelser gjorde man sig Europa for at forhindre barbarerne i deres fremfærd?

Kulturministeren svarede, at der findes konventioner, der skal forhindre, at lande i forbindelse med krigshandlinger ødelægger hinandens kulturarv. Det forudsætter dog, at begge lande har underskrevet dem, og det var derfor svært at forhindre IS' frygtelige hærgen. Af samme grund havde ministeren tilføjet "føje stumperne sammen", for der var eksempler på kulturminde-mærker, der var sprængt i stykker, og som man i forbløffende grad havde formået at rekonstruere. Man kunne håbe, at det kunne ske i Palmyra, selv om det lod til at være en vanskelig opgave at samle de grusbunker, der var tilbage. Man kunne altså ikke forhindre hærgen, men gjorde, hvad man kunne, for at håndhæve de gensidige forpligtelser.

11. Europarådets konvention om bekæmpelse af manipulation af idrætskonkurrencer

Rådsmøde 3428 – bilag 1 (samlenotat side 11)

KOM (2012) 0655 – bilag 1 (notat vedr. lovgivningsmæssige konsekvenser af Europarådets konvention om manipulation af idrætskonkurrencer)

EUU alm. del (141) – bilag 123 (notat om afgivelse af indlæg i EU-Domstolens sag A-1/14 om matchfixing)

EUU alm. del (15) – bilag 103 (internt) (kommenteret dagsorden)

a. Forslag til Rådets afgørelse om undertegnelse på vegne af Den Europæiske Union af Europarådets konvention om bekæmpelse af manipulation af idrætskonkurrencer for så vidt angår anliggender, som ikke vedrører definitionen af strafbare handlinger

– - *Orientering fra formandskabet*

KOM (2015) 0084

b. Forslag til Rådets afgørelse om undertegnelse på vegne af Den Europæiske Union af Europarådets konvention om bekæmpelse af manipulation af idrætskonkurrencer for så vidt angår anliggender, som vedrører definitionen af strafbare handlinger

– *Orientering fra formandskabet*

KOM (2015) 0085

Ministeren havde ingen bemærkninger til dette punkt, men besvarede spørgsmål fra udvalget.

Søren Søndergaard henviste til undertegnelsen af europarådskonvention om manipulation af idrætskonkurrencer, der tilsyneladende var taget af dagsordenen. Han havde vendt det med ministeren i Kulturudvalget. Det ville være godt at gøre sig nogle overvejelser, før emnet kom op igen. Malta havde på et tidspunkt haft indvendinger mod forslaget og anså det for at være i strid med det indre marked. De havde ønsket sig EU-Domstolens vurdering, men det ønske var trukket tilbage. Det var dog ingen garanti for, at det ikke ville blive aktuelt igen, og det var interessant at finde ud af, om EU-retten skabte basis for Maltas indsigelser. Og hvad mente EU-Domstolen om det? Det rejste endnu en gang spørgsmålet om forholdet mellem EU-Domstolen og den europæiske menneskerettighedskonvention. Kan man risikere, at EU-Domstolen fortolker en europarådskonvention? EU-Domstolen havde afvist at acceptere, at EU underskrev den europæiske menneskerettighedskonvention, som det ellers var forudsat i Lissabontraktaten. Tiltrædelsen af den var også en del af den danske regerings begrundelse for at sige god for traktaten. Hvis ministeren ikke kunne svare på stående fod, skulle det afklares inden for en overskuelig fremtid.

Kulturministeren havde ikke rede svar på spørgsmålet og bad derfor Søren Søndergaard om at stille spørgsmålet skriftligt. Ministeriet ville gøre alt, hvad det kunne, for at besvare det. Man kunne gisne om Maltas motiver, men ikke på et åbent udvalgsmøde.

Formanden bemærkede, at der altid var mulig for at få mødet lukket, hvis der var behov for det.

12. Revision af resolutionen fra 2011 om EU-medlemsstaternes repræsentation og koordinering af EU's og dets medlemsstaters position i Det Internationale Agentur for Antidoping (WADA)

– *Konklusioner fra Rådet og regeringsrepræsentanter forsamlet i Rådet*

Rådsmøde 3428 – bilag 1 (samlenotat side 17)

EUU alm. del (15) – bilag 103 (internt) (kommenteret dagsorden)

Ministeren havde ingen bemærkninger til dette punkt.

13. Fremme af motoriske færdigheder, fysiske aktiviteter og idrætsaktiviteter for børn

– *Rådskonklusioner*

Rådsmøde 3428 – bilag 1 (Samlenotat side 19)

EUU alm. del (15) – bilag 103 (internt) (kommenteret dagsorden)

Kulturministeren: Vi er godt med i Danmark, men vi arbejder stadig på sagen i forbindelse med den nye åbne skole. Rådskonklusionsudkastet inviterer bl.a. medlemsstaterne til at fokusere mere på samarbejde mellem forskellige sektorer som eksempelvis sundheds- og uddannelsessektoren.

Danmark har allerede i forskellige sammenhænge fremført den danske foreningsmodel og samarbejdet mellem idræts- og uddannelsessektoren i forbindelse med skolereformen som vores eksempler på, hvordan man kan fremme idrætsdeltagelsen nationalt.

Regeringen ser positivt på, at der med forslaget sættes fokus på at fremme motoriske færdigheder og øge idrætsdeltagelsen blandt børn i EU, da gode idrætsvaner skal stimuleres i en tidlig alder.

14. Idrættens uddannelsesmæssige potentiale: hjælp til, at ressourcesvage unge finder deres plads i samfundet

– *Orienterende debat*

Rådsmøde 3428 – bilag 1 (samlenotat side 22)

EUU alm. del (15) – bilag 103 (internt) (kommenteret dagsorden)

Kulturministeren: I forlængelse af rådskonklusionerne kan jeg nævne, at der i dagsordenspunkt 14 også er lagt op til en debat om, hvordan idrætten kan bidrage til integration, hvilket også kan ses i lyset af det tværgående fokus på den aktuelle flygtningekrise. Der er faktisk mange spændende eksempler fra Balkan på, hvordan sport kan bidrage til integration. Jeg vil, hvis der bliver mulighed for det, nævne satspuljepartiernes venlighed, da de gav penge til DIF's projekt Get2Sport, der handler om at få unge fra bl.a. indvandrer-miljøer med i foreningens arbejde.

15. Eventuelt

Morten Løkkegaard benyttede lejligheden til at fremhæve projektet New Narrative for Europe, som Junckerkommissionen har taget til sig. Der ville være lancering af det den 26. november. Projektet tog netop fat i de unge, deres engagement i det europæiske samarbejde og den debat, som de kunne skabe. Et andet projekt, der var til behandling i Europa-Parlamentet, var spørgsmålet om at bruge den danske højskolemodel til at udvikle arbejdsdygtighed for unge. Der var danske højskoler, der var dygtige til at gøre udenlandske unge arbejdsparate, og der var stor interesse for projektet - ikke mindst fra tysk side. Morten Løkkegaard håbede, at ministeren ville interessere sig for det og tage det op med sine kolleger.

Kulturministeren havde hørt om New Narrative for Europe, men kendte ikke indholdet. Det var en fejl, så det ville han meget gerne sætte sig ind i. En gammel kollega, Jens Peter Bonde, havde til gengæld fortalt ham om højskoleplanerne. Han kunne fortælle, at samtlige partier i Europa-Parlamentet var gået med på projektet, og selv om kun 10 mio. kr. gik til projektet, var det da også penge. Tanken var at få nogle erfarne højskolefolk i Danmark til at tilbyde sig som rådgivere for dem, der har brug for at blive orienteret om, hvad den danske højskolekultur går ud på.

Punkt 4. Rådsmøde nr. 3428 (uddannelse, ungdom, kultur og sport – uddannelses- og ungdomsdelen) den 23.-24. november 2015

Undervisningsministeren sagde, at der var fire punkter på dagsordenen for rådsmødet for ungdom og tre punkter for rådsmødet for uddannelse.

Ungdom

1. Fælles Rapport 2015 fra Rådet og Kommissionen om gennemførelse af nye rammer for det europæiske samarbejde på ungdomsområdet (2010-2018)

– *Vedtagelse*

Rådsmøde 3428 – bilag 2 (samlenotat side 3)

EUU alm. del (15) – bilag 103 (internt) (kommenteret dagsorden)

Undervisningsministeren: Afrapporteringen dækker perioden fra 2013 til og med 2015. Her har medlemslandenes og EU's fælles bestræbelser på at bekæmpe ungdomsarbejdsløsheden stået i første række. Den seneste udvikling har også sat fokus på indsatsen over for unge, der risikerer marginalisering og social eksklusion, herunder unge med indvandrerbaggrund. Rapporten anbefaler på baggrund heraf en række relevante fremtidige indsatsområder, som også omfatter en styrkelse af unges frivillige arbejde og deres aktive medborgerskab. Fra dansk side støtter vi en vedtagelse af den fælles rapport.

2. Rådsresolution om en EU-arbejdsplan for ungdomsområdet 2016-2018

– *Vedtagelse*

Rådsmøde 3428 – bilag 2 (samlenotat side 6)

EUU alm. del (15) – bilag 103 (internt) (kommenteret dagsorden)

Undervisningsministeren: Resolutionen følger i hælene på det forrige punkt og indeholder konkrete forslag til handlinger og en tidsplan for arbejdet under de i alt seks kommende formandskaber. Vi støtter vedtagelsen af resolutionen.

3. Rådsresolution om styrkelse af unges politiske deltagelse i det demokratiske liv i Europa

– Vedtagelse

Rådsmøde 3428 – bilag 2 (samlenotat side 8)

EUU alm. del (15) – bilag 103 (internt) (kommenteret dagsorden)

Undervisningsministeren: Luxembourg er det sidste land i det nuværende tri-samarbejde efter Italien og Letland. De har alle set på, hvordan vi bedre kan motivere unge til at deltage aktivt i de politiske beslutningsprocesser og i samfundslivet i øvrigt. Det er det danske Projekt Skolevalg, hvor unge kunne stemme, et godt eksempel på. En tættere dialog mellem unge og beslutningstagerne er selvfølgelig kommet endnu højere på den politiske dagsorden efter begivenhederne i Paris og København tidligere på året og senest i Paris med det frygtelige terrorangreb. Vi støtter også denne resolution.

Kenneth Kristensen Berth spurgte, hvordan regeringen dog kunne støtte en rådsresolution, der opfordrer lande til nedsætte valgretsaldere til 16 år.

Undervisningsministeren understregede, at der ikke stod, at man nu skulle sænke valgretsaldere. Der stod, at man kunne "overveje relevante muligheder for at sænke valgretsaldere til 16 år ved lokal- og regionalvalg med respekt for nationale forskelle". Det var noget andet og en proces, der pågik i mange europæiske lande. Man havde også haft den diskussion i Danmark, hvor en valgretskommission havde taget valgretsaldere op. Der var ikke noget galt i at bakke op om de overvejelser, for de ændrede ikke på det danske synspunkt: Danmark ønsker ikke at sænke den, og der var der intet i resolutionen, der krævede. Ministeren var sikker på, at det luxembourgske debatoplæg ville blive genstand for en god dialog.

Kenneth Kristensen Berth syntes, at man bevægede sig helt ind i kernen af medlemslandenes kompetencer ved at opfordre dem til at røre ved noget så centralt som valgretsaldere. Det handlede om det enkelte lands demokrati. Han fandt det betryggende, at ministeren ikke gik ind for at sænke valgretsaldere, men hvorfor stod ministeren ikke ved det synspunkt på europæisk plan og stemte imod rådskonklusionen? Hvorfor sagde hun ikke til sine europæiske kolleger, at man har haft debatten i Danmark, og at hun syntes, det var en dårlig idé at sænke valgretsaldere?

Undervisningsministeren pointerede, at hun stod ved det danske synspunkt: Regeringen havde ingen aktuelle planer om at sænke valgretsaldere i Danmark, men mente, at 18 år var det rigtige udgangspunkt. Det ændrede resolution ikke på, for der var intet forpligtende i den. Hvis Kenneth Kristensen Berth mente, at Danmark skulle blokere for en debat i andre lande, var hun uenig. Man kunne altid diskutere, hvor mange resolutioner man skulle have, men det var ikke sagens kerne. Der var intet bindende i resolutionen; den understøttede bare, at der var nogle lande, der kunne diskutere det.

Kenneth Kristensen Berth ønskede ikke at blokere for, at andre lande diskuterer valgretsaldere, men i resolutionen stod der, at man opfordrede landene til at tage en drøftelse om emnet. Han understregede igen, at man ikke kan komme tættere på en kernekompetence for en nationalstat end at fastsætte, hvem der har valget. At EU opfordrede til en dialog, var et meget stort skridt i forhold til at instruere medlemslandene i, hvad de skal mene om sagen. Han forstod ikke, hvorfor regeringen havde valgt at stemme for råds-konklusionen. Man burde have konkluderet, at EU hverken skulle opfordre til en diskussion om valgretsaldere eller blande sig i den.

Undervisningsministeren sagde, at der i teksten stod "overveje relevante muligheder". I Danmark gjorde man det med Valgrets-kommissionen, hvilket EU jo ikke blandede sig i. Regeringens synspunkt var, at valgretsaldere i Danmark skal være 18 år, og at EU ikke skal blande sig ikke i valgretsaldere i Danmark eller i andre lande – selv om spørgeren gerne ville have det til fremstå sådan.

4. Ungdomspolitikken og unges frivillige arbejdes rolle i relation til migration - støtte til interkulturel bevidsthed og integrationen af migranter

– *Politisk drøftelse*

Rådsmøde 3428 – bilag 2 (samlenotat side 11)

EUU alm. del (15) – bilag 103 (internt) (kommenteret dagsorden)

Undervisningsministeren: Det fjerde og sidste punkt er en politisk debat om den rolle, som ungdomspolitikken og unges frivillige arbejde kan og bør spille i relation til migration og interkulturel dialog. Den vil jeg deltage aktivt i. Unges deltagelse i foreningslivet og i frivilligt arbejde spiller en afgørende rolle i demokratiseringsprocessen i vores samfund. Unge med migrantbaggrund bør fra starten inddrages i de frivillige organisationers arbejde og få lejlighed til at deltage i det frivillige arbejde både på lokalt og nationalt niveau. En succesfuld integration baserer sig på respekt for de grundlæggende europæiske værdier som demokrati, aktivt medborgerskab og interkulturel forståelse. Det bør vi hele tiden have os for øje i integrationsprocessen.

Kenneth Kristensen Berth sagde, at der efter Dansk Folkepartis mening var tale om ting, som EU slet ikke skal røre ved. Det måtte efter hans bedste overbevisning være nationalt stof, bortset fra Erasmus. Al den sludder om inter- og multikulturalitet kunne man kun ryste på hovedet af. Det var absurd at have så meget fokus på såkaldte muligheder ved flygtningekrisen. Det var nærmest, som om man antog, at flygtninge kunne gå direkte ind på arbejdsmarkedet, og at tilstrømningen af udlændinge nærmest var en drøm for Europa. Det var totalt afkoblet fra virkeligheden. Hvordan kunne regeringen støtte alt det pladder?

Rasmus Nordqvist takkede for et godt og velskrevet samlenotat. Han syntes, at det var godt at have fokus på at blive klogere og dygtigere sammen i Europa – specielt, når man tager udfordringen med de mange asylansøgere i betragtning. Man må sammen se på, hvordan de kan blive aktive ressourcer.

Undervisningsministeren svarede, at Kenneth Kristensen Berth jo godt var klar over, at der ikke skulle indhentes mandat og ikke var tale om fælles lovgivning. Ungdom og uddannelse var i høj grad en national kompetence, og det ville der ikke blive ændret ved på rådsmødet. Der var alligevel god grund til at diskutere diverse emner på europæisk plan og til at koordinere, så uddannelser anerkendes på tværs af grænserne. Der var forskellige opfattelser af, hvor langt man skulle gå i samarbejdet, og Danmark deltog aktivt i den diskussion på rådsmøderne. Det var i dansk interesse at koordinere inden for ungdomsuddannelsesområdet og til gengæld løfte stemmen på de områder, hvor man synes at EU bevæger sig ind på de nationale kompetencer.

Uddannelse

5. Fælles Rapport 2015 fra Rådet og Kommissionen om implementeringen af den strategiske ramme for det europæiske samarbejde på uddannelsesområdet (ET 2020). Nye prioriteter for det europæiske samarbejde på uddannelsesområdet

– Vedtagelse

Rådsmøde 3428 – bilag 2 (samlenotat side 13)

EUU alm. del (15) – bilag 103 (internt) (kommenteret dagsorden)

Undervisningsministeren: Det første punkt er vedtagelsen af en fælles rapport fra Rådet og Kommissionen om implementeringen af strategirammen for EU's samarbejde på uddannelsesområdet, kaldet ET 2020. Rapporten gør kort status over uddannelsesområdets tilstand i Europa. Den identificerer de væsentligste udfordringer, og på den baggrund opstilles seks nye prioritetsområder og en række konkrete emner for den næste arbejds-cyklus. Arbejds-cyklussen bliver samtidig forlænget fra 3 til 5 år for at skabe bedre sammenhæng i arbejdet, også i forhold til EU's overordnede politiske prioriteter, og lette rapporteringsforpligtelserne for medlemslandene. I rapporten er der stadig fokus på, at uddannelse skal bidrage til at skabe vækst og beskæftigelse, men der anlægges også et bredere dannelsesperspektiv med fokus på udvikling af aktivt medborgerskab og fælles værdier. Endelig adresserer den også udfordringerne for de europæiske uddannelsessystemer ved den aktuelle migrationssituation. Regeringen støtter vedtagelsen af den fælles rapport.

Rasmus Nordqvist spurgte, hvordan ministeren forholdt sig til spørgsmålet om at skabe en selvstændig arbejdsgruppe om Early Childhood Education and Care (ECEC)? Alle høringssvarene påpegede netop det behov.

Undervisningsministeren svarede, at det var Kommissionen, der afgjorde arbejdsgruppernes sammensætning. Hun var for så vidt enig med f.eks. BUPL, der i høringssvaret pegede på, at det vil være godt med en selvstændig arbejdsgruppe for uddannelse af de yngste børn. Dagsinstitutionsområdet var tænkt sammen med skoleområdet, og i Danmark så det lidt anderledes ud på området end i andre lande.

6. Rådskonklusioner om mindskelse af skolefrafald og fremme af succes i skolen

– Vedtagelse

Rådsmøde 3428 – bilag 2 (samlenotat side 26)

EUU alm. del (15) – bilag 103 (internt) (kommenteret dagsorden)

Undervisningsministeren: Rådskonklusionerne har til formål at gøre status over de hidtidige fremskridt på området og revidere og forbedre de tiltag, der skal nedbringe frafald.

Det er et af de overordnede Europa 2020-mål på uddannelsesområdet at nedbringe antallet af unge 18-24-årige, der forlader skolen tidligt, dvs. uden en ungdomsuddannelse, til under 10 pct. i EU-gennemsnit. De seneste tal for 2014 viser, at EU-gennemsnittet nu er 11,1 pct., men med store nationale og regionale forskelle. Tallet for Danmark er 7,7 pct.

Det skal rådskonklusionerne bidrage til at nedbringe. Vi støtter vedtagelsen.

7. Uddannelse og migration: strategier for at integrere nyligt ankomne migranter og personer med migrantbaggrund

– *Politisk drøftelse*

Rådsmøde 3428 – bilag 2 (samlenotat side 29)

EUU alm. del (15) – bilag 103 (internt) (kommenteret dagsorden)

Undervisningsministeren: Det sidste punkt er en politisk debat, hvor mine europæiske kolleger og jeg skal udveksle synspunkter og god praksis i forhold til de udfordringer, som den nuværende migrationssituation medfører for de europæiske uddannelsessystemer.

Her vil jeg bl.a. fortælle, at en af de helt store udfordringer er, at de nyankomne flygtninge skal have kontakt med arbejdsmarkedet og komme i beskæftigelse hurtigst muligt, så de kan blive selvforsørgende.

For at bidrage til at opnå det har vi i Danmark iværksat en bred dialogproces med alle relevante aktører, og det er vigtigt, at der sættes ind med kompetenceafklaring af flygtninges kompetencer.

Kenneth Kristensen Berth henviste til det debatoplæg, der var kommet fra det luxembourgske formandskab, hvori man fastslog, at man ikke bør glemme, at migration i generationer har bidraget til Europas socioøkonomiske udvikling. Det var da en værre omgang sludder, og det var utroligt, at man ville tage det op midt i flygtningekrisen. Udvalget blev ellers udsat for lidt af hvert, men det var alligevel noget af det værste, han havde læst. Han ville ønske, at det kom ud til den brede offentlighed, for det er medvirkende til, at danskerne mister respekten for EU.

Undervisningsministeren svarede, at der i Europa var stor forskel på, hvordan man havde håndteret flygtningetilstrømningen og i den forbindelse også uddannelse. Med mindre Kenneth Kristensen Berth mente, at formandskaberne ikke skulle have lov til at starte en debat, var det vel på sin plads at sige, at landene ikke behøvede at være enige i det, som formandskabet fremlægger. Oplægget var udgangspunkt for en dialog, der ikke ville føre til bindende beslutninger for Danmark.

Kenneth Kristensen Berth ønskede ikke at forhindre det luxembourgske formandskab i at skrive helt vanvittige ting, men så gerne, at ministeren repræsenterede det danske synspunkt. Ville ministeren bakke op om, at flygtningekrisen skal ses i lyset af, at migration i generationer har bidraget til Europas socioøkonomiske udvikling? Eller ville hun problematisere det synspunkt?

Undervisningsministeren syntes, den danske holdning til migration og til uddannelse var meget klar. Når folk kommer til landet, skal uddannelsesområdet være med til at understøtte en integration, men fokus skal være på at få dem ud på arbejdsmarkedet og blive selvforsørgende, hvis de skal blive i Danmark. Af informationerne om de syriske flygtninge fremgik det, at mange af dem ikke har erhvervsrettede eller videregående uddannelser. Det havde der været fokus på på Marienborgmødet om integration og på det

efterfølgende dialogmøde, der havde været med uddannelsessektoren. Arbejdsmarkedet kunne understøtte, at folk kom i beskæftigelse. Der var behov for en realkompetencevurderinger, for nogle flygtninge havde ikke papirer på det, de kunne, men de kunne jo sagtens have kompetencer. Der havde været forskellige migrationsstrømninger i Europa, og man kunne ikke sige, at de alle havde trukket den ene eller den anden vej. Efter murens fald havde arbejdskraften inden for Europas grænser bevæget sig, og det havde været med til at understøtte en økonomisk udvikling i nogle lande.

Kenneth Kristensen Berth syntes, han havde fået svar nok. Han tolkede det, som om at ministeren ikke købte præmissen. Han gik ud fra, at hun også ville lægge det til grund, når hun deltog i debatten med sine ministerkolleger.

Punkt 5. Åbent samråd med social- og indenrigsministeren om tilvalgsordningens konsekvenser for regnbuefamilier

EUU alm. del (2015) – samrådsspørgsmål C

L 29 (2015) - svar på spm. 122 om, hvorvidt det at et land juridisk anerkender medmødre, har konsekvenser for afgørelser i sager om f.eks. forældremyndighed, fra social- og indenrigsministeren

L 29 (2015) - svar på spm. 121 om, hvorvidt det at et land har ligestilling mellem fædre og mødre i forældremyndighedssager har konsekvenser for afgørelserne i sådanne sager, fra social- og indenrigsministeren

L 29 (2015) - svar på spm. 103 om, hvor mange af de øvrige EU-medlemslande der anerkender medmødre juridisk, fra social- og indenrigsministeren

Samrådsspørgsmål C

Stillet af Søren Søndergaard (EL)

"Ministeren bedes redegøre for, om ministeren er enig i, at der i de retsakter, som et flertal i Folketinget tilvælger efter et eventuelt ja ved folkeafstemningen den 3. december 2015, ligger et princip om gensidig anerkendelse, som betyder, at andre landes afgørelser om forældremyndighed, samvær, skilsmisse m.v. i grænseoverskridende sager med danske børn og familier skal anerkendes af danske myndigheder – også reglerne i de EU-lande, som ikke anerkender homoægteskaber, medmødre og børns ret til dem. Ministeren bedes desuden redegøre for, om hun er enig i, at når regeringen ikke kender og tilsyneladende ikke vil indhente oplysninger om lovgivningen på familie- og børneområdet i de 27 andre EU-lande, f.eks. i forhold til andre landes anerkendelse af medmødre, vil det forblive uigennemskueligt, hvilke konsekvenser et ja ved folkeafstemningen vil få for danske familier. Spørgsmålet stilles i forlængelse L 29 – svar på spørgsmål 103, 121 og 122."

Social- og indenrigsministeren: Tak for ordet, og tak for muligheden for at tydeliggøre, hvilken betydning det vil have og ikke have for familierne, hvis folkeafstemningen den 3. december fører til en omdannelse af retsforbeholdet til en tilvalgsordning. Der tales i spørgsmålet om anerkendelse i Danmark af afgørelser om forældremyndighed, samvær og skilsmisse, og jeg lægger derfor i min besvarelse til grund, at spørgsmålet vedrører Bruxelles IIa-forordningen.

Helt overordnet har forordningen til formål at forenkle og effektivisere behandlingen af grænseoverskridende tvister i sager om forældreansvar, herunder børnebortførelse, separation og skilsmisse. Forordningen indeholder regler om international kompetence i disse sager og om anerkendelse af afgørelser om forældremyndighed, samvær og skilsmisse. Forordningen indeholder også regler om tilbagegivelse af bortførte børn. Disse regler skal forhindre, at i forvejen vanskelige internationale sager om f.eks. børnebortførelse og samvær trækkes unødigt i langdrag. Forordningen har dermed med sin målsætning om at forenkle og effektivisere fokus på barnets bedste.

Forordningen er blandt de retsakter, som partierne bag de politiske aftaler vil tilvælge, hvis resultatet af folkeafstemningen den 3. december bliver et ja. Som bekendt har det været aftalepartiernes pejlemærke at tilvælge lovgivning, som bl.a. indebærer konkrete fordele for borgere. Når det drejer sig om international familieret og dermed et tilvalg af forordningen, har vi lagt vægt på, at familierne i stigende grad er grænseoverskridende. Danskere gifter sig og får børn med borgere fra andre EU-lande, de flytter som familie til et andet EU-land, og nogle familier går fra hinanden igen – måske for at tage bopæl i et helt tredje EU-land. Vi bør tilstræbe, at de problemer, der følger i kølvandet på et brud i en familie, løses lige nemt og effektivt – uanset om begge parter bor i Esbjerg, eller en bor i Esbjerg og en anden i Hamburg. Forudsigelighed og effektivitet er omdrejningspunktet i den sammenhæng, og tiden er et helt centralt element i disse sager. Når vi taler om Bruxelles IIa-forordningen, vil der navnlig være fordele for borgerne på to punkter: Det bliver nemmere at få fuldbyrdet danske samværsafgørelser i andre EU-lande, og hvis en forælder bortfører barnet til et andet EU-land, vil der blive bedre mulighed for at få barnet hjem.

For at svare fyldestgørende på spørgsmålet er det indledningsvis vigtigt for mig at fastslå, hvad EU kan lovgive om på det familieretlige område. Dernæst vil jeg redegøre for, hvad der gælder i dag, og til sidst vil jeg beskrive, hvordan forordningen vil påvirke retstilstanden for familierne.

På det familieretlige område kan EU kun lovgive om grænseoverskridende spørgsmål. Det vil sige, at EU ikke kan ændre på de danske regler om, hvornår man kan blive skilt, hvem der får forældremyndigheden over et barn efter en skilsmisse, og hvordan et samvær skal fungere. Reguleringen fra EU på området drejer sig især om spørgsmål om, i hvilket EU-land en sag skal behandles (international kompetence), og om anerkendelse og fuldbyrdelse i et EU-land af afgørelser fra et andet EU-land. EU regulerer således kun situationer, hvor en sag har tilknytning til flere EU-lande, typisk fordi parterne bor i hvert sit EU-land. Af samme grund indeholder forordningen alene regler, der skal lette behandlingen af grænseoverskridende sager om forældremyndighed og skilsmisse. Vi vil derfor i Danmark fortsat kunne opretholde vores lovgivning om f.eks. forældremyndighed, samvær og skilsmisse. Forordningen vil heller ikke have betydning for lovgivningen om medmødre og ægteskab mellem to personer af samme køn.

Det fremgår af den analyserapport, der ligger til grund for aftalen om tilvalg af de 22 retsakter, at et tilvalg af forordningen overordnet set ikke medfører ændring af den gældende retstilstand for anerkendelse i Danmark af andre EU-landes afgørelser om forældremyndighed, samvær og skilsmisse. Det skyldes det konventionssamarbejde, vi allerede i dag har med andre EU-lande i forhold til forældremyndighed og samvær. I relation til international kompetence og anerkendelse af afgørelser i Danmark på skilsmisseområdet svarer forordningens regler til den gældende retstilstand i Danmark.

Danmarks samarbejde med de øvrige lande i EU om forældremyndighed og samvær bygger på Haagerkonventionen fra 1996 om beskyttelse af børn. Landene i dette konventionssamarbejde er enige om, at sager om forældremyndighed skal afgøres i det land, hvor barnet bor. Konkret betyder det bl.a., at domstolene i Italien normalt ikke kan træffe afgørelse om forældremyndighed over et barn, der bor i Danmark. Når et barn bor i Danmark, er det altså danske myndigheder, der træffer afgørelse om forældremyndighed - og afgørelsen træffes efter dansk ret. Sådan er det i dag, og sådan vil det også være, hvis vi tilvælger Bruxelles Ila-forordningen.

Hvad angår spørgsmålet om anerkendelse af afgørelser om forældremyndighed og samvær fra andre EU-lande, betyder vores nuværende konventionssamarbejde, at vi allerede i dag anerkender sådanne afgørelser. For lige at slå det helt fast, er vi altså allerede i dag forpligtet til at anerkende en udenlandsk afgørelse om f.eks. forældremyndighed, selv om den er truffet efter en lovgivning, der afviger fra den danske. Der er dog inden for det eksisterende samarbejde enkelte grunde til at nægte at anerkende en afgørelse, f.eks. hvis modparten eller barnet ikke har fået mulighed for at udtale sig, eller hvis anerkendelse af den udenlandske afgørelse strider mod grundlæggende retsprincipper – det vi også kalder ordre public. Ordre public har i dansk ret et meget snævert anvendelsesområde – vi taler helt fundamentale grundsætninger. Jeg er ikke bekendt med, at vi har afvist at anerkende en afgørelse om forældremyndighed eller samvær på dette grundlag. De samme principper gælder for anerkendelse af afgørelser om skilsmisser.

Efter denne gennemgang af reglerne vil jeg så svare på, om et tilvalg af forordningen betyder, at "andre landes afgørelser om forældremyndighed, samvær, skilsmisse m.v. i grænseoverskridende sager med danske børn og familier vil skulle anerkendes af danske myndigheder – også reglerne i de EU-lande, som ikke anerkender homoægteskaber, medmødre og børns ret til dem". Jeg forstår spørgsmålet sådan, at det ønskes oplyst, om det har betydning for anerkendelsen i Danmark, at afgørelsen er truffet i et land, der ikke anerkender ægteskab mellem to personer af samme køn eller ikke anerkender medmoderskab. Altså, hvad betyder det, at nogle lande har andre familieretlige regler end os?

Det korte svar er, at vi som nævnt allerede i dag anerkender afgørelser om forældremyndighed, selv om de kommer fra lande med en anden familieretlig lovgivning end i Danmark. Vi kan altså heller ikke i dag nægte at anerkende en udenlandsk afgørelse, blot fordi sagen havde fået et andet udfald, hvis den var blevet afgjort i Danmark efter danske regler. På samme måde kan vi i dag heller ikke nægte at anerkende en udenlandsk afgørelse, der på grund af de udenlandske regler ikke giver samme rettigheder/muligheder, som en dansk afgørelse efter danske regler kunne have ført til. Et eksempel kunne være en udenlandsk afgørelse, der tildeler moren eneforældremyndighed, selv om en dansk afgørelse i samme sag ville have ført til fælles forældremyndighed.

Et måske mere tænkt eksempel kunne være en udenlandsk afgørelse, der ophæver en fælles forældremyndighed mellem to kvinder (mor og medmor) og tildeler forældremyndigheden til moren alene med den begrundelse, at den anden forældremyndighedsindehaver er en såkaldt medmor efter danske regler, og at denne konstruktion ikke findes i

det andet land. Jeg skal her igen understrege, at en udenlandsk domstol normalt ikke må træffe afgørelse om forældremyndighed og samvær, når barnet bor her i landet. Hvis barnet bor i Danmark, træffes afgørelsen her. Sådan er det i dag, og sådan vil det også være, hvis vi tilvælger Bruxelles IIa-forordningen. Lad mig også bemærke, at afgørelser om eneforældremyndighed som nævnt i eksemplerne kun har betydning i Danmark, hvis f.eks. moren og barnet er flyttet hertil, efter afgørelsen blev truffet. Der vil kun opstå en tvist i sagen, hvis den anden forælder gør gældende, at den udenlandske afgørelse ikke skal anerkendes i Danmark. Jeg er ikke bekendt med sådanne sager.

Overordnet set svarer Bruxelles IIa-forordningens regler om kompetence og om anerkendelse af afgørelser om forældremyndighed og samvær som sagt til reglerne i 1996-konventionen. På samme måde svarer forordningens regulering af skilsmisseområdet til den måde vi i Danmark håndterer internationale skilsmissesager. Derfor medfører tilvalg af forordningen overordnet set ingen ændring i den gældende retstilstand med hensyn til anerkendelse i Danmark af afgørelser fra andre EU-lande. Som jeg allerede har nævnt, fremgår dette klart af analyserapporten bag aftalen om tilvalg af de 22 retsakter. Vi vil således efter Bruxelles IIa-forordningen – ligesom i dag – anerkende afgørelser om forældremyndighed, samvær og skilsmisse, selv om de er truffet i EU-lande med en anden familieretlig lovgivning end i Danmark. Vi kan ikke afslå at anerkende en afgørelse, blot fordi sagen havde fået et andet udfald, hvis den var blevet afgjort i Danmark. Derfor har vi heller ikke behov for i detaljer at kende lovgivningen om forældremyndighed og medmoderskab i de andre EU-lande for at kunne tage stilling til tilvalg af Bruxelles IIa-forordningen.

Som jeg sagde indledningsvis, skal vi tilvælge forordningen, fordi den indebærer konkrete fordele for borgerne. For det første vil en dansk afgørelse om samvær hurtigere og nemmere end i dag kunne få virkning i det EU-land, hvor barnet bor. Hvis en forælder bortfører barnet til et andet EU-land, vil der blive bedre mulighed for at få barnet hjem. Der kommer simpelthen et redskab mere i værktøjskassen, idet den efterladte forælder efter forordningen vil kunne søge om eneforældremyndighed ved de danske domstole, hvis de udenlandske myndigheder har afvist at tilbagegive barnet. Denne afgørelse kan efter forordningen uden videre fuldbyrdes i det land, som barnet er blevet bortført til. Hertil kommer, at vi med et tilvalg vil få indflydelse på det fremtidige internationale samarbejde om forældremyndighed, samvær og skilsmisse.

Søren Søndergaard sagde, at det interessante var, hvornår danske myndigheder kunne nægte at følge en afgørelse truffet af et andet lands myndigheder og bad ministeren uddybe, hvad der skulle til. Og ville det ændre sig efter et eventuelt ja den 3. december? Han takkede ministeren for at afklare, at afskaffelsen af retsforbeholdet ikke har nogen indholdsmæssige fordele, kun tidsmæssige.

Formanden sagde, at ministeren flere gange havde nævnt, at afskaffelsen af retsforbeholdet ikke ville ændre ved, at Danmark respekterede afgørelser truffet i andre lande. Havde det så nogen indflydelse den anden vej – at andre lande måtte respektere afgørelser truffet i Danmark?

Morten Løkkegaard bad ministeren bekræfte, at det handlede om klare forbedringer for børnefamilierne, og at de organisationer i Danmark, der beskæftiger sig med disse tvister, alle bakkede op om det.

Social- og indenrigsministeren svarede Søren Søndergaard, at hvis man skulle nægte at anerkende en udenlandsk afgørelse, krævede det, at afgørelsen stred imod grundlæggende retsprincipper i henhold til ordre public, som populært sagt betød, at en afgørelse strider mod lovgivningen. Indholdet af ordre public fastsættes i retspraksis og havde i dansk ret et meget snævert anvendelsesområde. I praksis anvendes ordre public, når en part er blevet berøvet grundlæggende retssikkerhedsprincipper, typisk hvis en part ikke havde haft mulighed for at varetage sine interesser i sagen. Et eksempel kunne være anerkendelse af udenlandske vielser. Når der i den danske ægteskabslov var et forbud mod stedfortrædervielser, anerkendes sådanne vielser ikke i Danmark, selv om de anvendes i visse lande.

Ministeren svarede formanden, at Danmark stadig skulle anerkende andre landes afgørelser. Hun gav et eksempel: Et ugift par med barn bor i Frankrig, hvis myndigheder afgør, at de har fælles forældremyndighed. De går fra hinanden, faren får truffet afgørelse om samvær med barnet, og moren flytter med farens accept til Danmark. Hvis de herefter bliver uenige om samværet, kan faren få anerkendt de franske afgørelser om forældremyndighed og samvær anerkendt i Danmark.

Ministeren bekræftede Morten Løkkegaard i, at det indiskutabelt var en fordel for børnefamilierne.

Søren Søndergaard havde to spørgsmål til ordre public-begrebet. Ville der ske en ændring af, hvad der kunne anerkendes fra det nuværende til det nye regelsæt? Kunne brud på menneskerettighedskonventionen danne grundlag for at nægte at anerkende udenlandske domstoles afgørelser?

Formanden gentog sit spørgsmål om, hvorvidt andre lande også skulle anerkende danske afgørelser. Ordre public anvendes kun, når en grundlæggende rettighed er krænket. Men ville det i henhold til ordre public være ulovligt for et andet land ikke at anerkende en medmor med delt forældremyndigheds ret til samvær med sit barn?

Social- og indenrigsministeren svarede Søren Søndergaard, at retspraksis ikke ville ændre sig. Der ville bare blive tilføjet et værktøj, så det blev mere effektivt. Brud på menneskerettighedskonventionen var typisk ordre public-spørgsmål.

Ministeren kunne ikke svare skråsikkert på formandens spørgsmål om et andet lands anerkendelse af medmoderskab. Hvorvidt det ville være omfattet af ordre public, afhang af det pågældende lands ægteskabslovgivning.

Søren Søndergaard sagde, at Den Europæiske Menneskerettighedsdomstol i juli 2015 afgjorde, at det var et brud på menneskerettighederne ikke at anerkende et homoseksuelt ægteskab. Det stillede diskussionen i et interessant lys, da der var en lang række EU-lande, der ikke anerkendte homoseksuelle ægteskaber og dermed var omfattet af dommen, selv om den var rettet mod Italien. Bulgarien, Grækenland, Estland, Italien, Letland, Litauen, Polen, Rumænien og Slovenien anerkendte ikke homoseksuelle ægteskaber. Kunne man regne med, at danske domstole ikke ville anerkende afgørelser om homoægteskaber truffet i disse lande?

Pernille Bendixen takkede Enhedslisten for at have indkaldt til samrådet. Nogle lande var mere korrupte end de vestlige, og hun var bekymret for korruption, hvis man f.eks. havde en tvist om forældremyndighed i Bulgarien. Hvordan kunne man være sikker på, det ikke ville ske?

Morten Løkkegaard bad ministeren bekræfte, at hvis man som homoseksuelt ægtepar slog sig ned i Polen eller Bulgarien, var man nok klar over, hvordan ægteskabslovgivningen var der, og hvilken risiko man løb.

Social- og indenrigsministeren kendte ikke den dom, Søren Søndergaard nævnte, men sagde, at lige præcis ægteskabslovgivning ikke blev håndteret inden for denne forordning, der handlede om forældremyndighed, samvær, separation og skilsmisse.

Til Morten Løkkegaard sagde ministeren, at to personer i et homoægteskab nok var bevidst om deres rettigheder, hvis de bosatte sig i et andet land.

Ministeren svarede Pernille Bendixen, at forordningen ikke regulerede korruption, men at det da ville være voldsomt bekymrende, hvis sådan noget skete.

Søren Søndergaard var sikker på, at ministeren var enig med ham i, at menneskerettighederne som udgangspunkt gælder for borgere i EU-lande. Selv om forordningen ikke omhandlede ægteskaber, omhandlede den samvær med børn i opløste ægteskaber. Her var spørgsmålet om anerkendelse af ægteskaber interessant, for hvis man ikke anerkendte et indgået ægteskab, havde det vel en betydning for afgørelsen om samvær. Det var udgangspunktet for samrådsspørgsmålet.

Social- og indenrigsministeren anerkendte, at det kunne blive et problem, hvis to personer af samme køn blev gift i Danmark og flyttede til et land, der ikke anerkendte homoseksuelle ægteskaber eller medmoderskab, men sådan var det også i dag. Det ændrede tilvalgsordningen ikke på. Det ville være fint, hvis de øvrige EU-lande anerkendte homoseksuelle ægteskaber, men det var op til national ægteskabslovgivning. Som Morten Løkkegaard sagde, må man være bevidst om det, præcis som det er i dag.

Søren Søndergaard sagde, at man kunne advare om, at der er EU-lande, der ikke opfyldte grundlæggende menneskerettigheder i henhold til dommen fra juni. Ministeren sagde, at hvis man skulle have et barn med hjem til Danmark, ville den nye lovgivning

bidrage med et værktøj mere. Men hvis man vendte den rundt, og det var et af førnævnte lande, der skulle have et barn hjem, havde de så ikke også et værktøj mere?

Social- og indenrigsministeren svarede, at der selvfølgelig var en gensidighed. Det var ikke kun Danmark, der fik bedre muligheder for at få et bortført barn hjem.

Søren Søndergaard takkede ministeren for at gøre det klart, at de lande, der overtræder menneskerettighederne ved ikke at anerkende homoseksuelle ægteskaber, får et ekstra værktøj til at knæsesætte deres lovgivning andre steder – medmindre krænkelse af homoseksuelles rettigheder var omfattet af den ordre public-bestemmelse, der gør, at man kan nægte at følge EU-lovgivningen.

Morten Løkkegaard bad ministeren bekræfte, at EU-landene var forskellige, og det ville de blive ved med at være, selv om man fik nye redskaber i værktøjskassen.

Social- og indenrigsministeren bekræftede, at EU-landene var forskellige. Det var ikke et spørgsmål om at regulere ægteskabslovgivningen i de forskellige EU-lande. Diversiteten ville stadig være der, om man kunne lide den eller ej.

Mødet sluttede kl. 13.25.